

ZAPISNIK
sa druge sjednice Odbora za evropske integracije
Skupštine Crne Gore, održane 8. februara 2013. godine

Sjednica je počela u 10,00 časova.

Sjednicom je predsjedavao Slaven Radunović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali sljedeći članovi Odbora: Jovan Martinović, Šefkija Murić, Genci Nimanbegu, Predrag Bulatović, mr Dritan Abazović, mr Damir Šehović, dr Zoran Srzentić, Nada Drobnjak, Srđan Milić i dr Predrag Sekulić.

Sjednici nisu prisustvovali sljedeći poslanici: Doc. dr Srđa Popović i prof. dr Branko Radulović.

U skladu sa članom 55 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, sjednici je prisustvovala i poslanica Marta Šćepanović.

Sjednici su prisustvovali predstavnici delegacije Evropske unije u Crnoj Gori: Nj.E. ambasador Mitja Drobnič, šef delegacije, Alberto Kamarata, šef sektora za politiku, evropske integracije i privredu, Andre Lis, šef operativnog sektora i Dragan Mugoša, potparol delegacije.

Sjednici su prisustvovali i Andrej Orlandić, Anđela Radunović, Jasmin Bojadžić, Alemka Đečević, Jelena Božović, Dijana Mitrović i Marija Milošević, u svojstvu službenika Skupštine Crne Gore.

Sjednica je bila otvorena za javnost i ispraćena od strane predstavnika medija i predstavnika četiri nevladine organizacije: Centar za demokratsku tranziciju, Građanska alijansa, Institut alternativa i Mreža za afirmaciju nevladinog sektora.

Predsjednik Odbora za evropske integracije pozdravio je prisutne članove Odbora, predstavnike delegacije Evropske unije, kao i predstavnike medija i pomenutih nevladinih organizacija koje su izrazile želju da prisustvuju sjednici, istakavši da će i ubuduće to biti praksa ovog Odbora. Nakon toga, pristupilo se razmatranju predloženog dnevnog reda.

Pošto je konstatovano da postoji kvorum za rad i punovažno odlučivanje, polazeći od predloga dnevnog reda i datog obavještenja, za sjednicu je utvrđen sljedeći

DNEVNI RED

1. PREDSTAVLJANJE DOSADAŠNJEG TOKA PREGOVORA ZA ČLANSTVO U EVROPSKOJ UNIJI, OD STRANE Nj.E. MITJE DROBNIČA, SA SARADNICIMA

2. RAZNO

TAČKA 1

PREDSTAVLJANJE DOSADAŠNJEG TOKA PREGOVORA ZA ČLANSTVO U EVROPSKOJ UNIJI, OD STRANE Nj.E. MITJE DROBNIČA, SA SARADNICIMA

U uvodnim riječima Nj.E. Mitja Drobnič pozdravio je predsjednika i članove Odbora za evropske integracije, te iskazao zadovoljstvo povodom mogućnosti da zajedno sa poslanicima podijeli impresije povodom dosadašnjeg toka pregovaračkog procesa Crne Gore. Nj.E. Mitja Drobnič je iskazao uvjerenje da će sastanci predstavnika delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i članova Odbora za evropske integracije postati praksa, te izrazio interesovanje da čuje mišljenje poslanika o ulozi Odbora za evropske integracije u pregovaračkom procesu, posebno u odnosu na Vladu Crne Gore, ali i druge političke strukture.

Trenutna uloga Evropske komisije u dijelu integracije države, nastavio je Drobnič, ima za cilj olakšavanje pregovora, identifikaciju potencijalnih problema i iznalaženje njihovih rješenja. Međutim, ne postoje jedinstvena rješenja, jer svaka država ima svoje osobenosti koje upućuju na drugačiji vid prevazilaženja problema.

S druge strane, ambasador Drobnič je pohvalio uložene napore Crne Gore koji su za posljedicu imali pozitivnu ocjenu država članica Evropske unije. Pregovarački proces je dug i kompleksan, pa je vrlo važno da se tokom pregovora svi problemi identifikuju na vrijeme. Od prirode informacija u izvještajima zavisi kredibilitet institucija Evropske unije i Crne Gore, što u konačnom utiče na uvjeravanje država članica da se pozitivno izjasne o daljem evropskom putu Crne Gore. Takođe, Drobnič je bio mišljenja da je ključno obratiti pažnju na svaku fazu pregovora, kako se proces ne bi odužio. On je pohvalio tok skringinga i istakao da je dobra poruka za dalji proces privremeno zatvaranje Poglavlje 25 – Nauka i istraživanje.

Šef delegacije EU kazao je da su poglavlja 23 i 24 prvi ozbiljan test za Crnu Goru, zbog toga što su posvećeni vladavini prava, pa se indirektno tiču svih ostalih poglavlja, a ozbiljnost se potvrđuje činjenicom da otvaranje ostalih poglavlja zavisi od napretka u poglavljima 23 – Pravosuđe i temeljna prava i 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost. U tom smislu, osnovni koraci vezuju se za postupak izmjene Ustava Crne Gore, tako da nezavisnost sudstva bude zagarantovana.

Imajući u vidu da je za izmjenu Ustava potrebna dvotrećinska većina, Drobnič je ukazao da je to ujedno i ozbiljan test za državu, jer će se pokazati stepen posvećenosti evropskim integracijama parlamentarnih struktura. On je kazao da je potrebno odvojiti unutrašnju politiku od spoljnopolitičkih ciljeva, te da ukoliko država uspije da pozitivno odgovori na sve zahtjeve, Crna Gora može da očekuje visok stepen povjerenja među članicama, koji će joj biti od izuzetne važnosti u posljednoj fazi pristupanja.

Šef delegacije EU pohvalio je inicijativu Odbora koja se odnosi na češće organizovanje sastanaka na kojima će biti riječi o svemu što je urađeno u različitim fazama pregovora. Takođe, on je najavio strategiju koja je u izradi, a koja ima za cilj približavanje Evropske unije građanima, jer je u konačnom, najbitnije uvjeriti građane u prednosti evropskih integracija, odnosno predstaviti im sve one benefite koje mogu uživati od tog procesa. Najavivši izlaganje šefa operativnog sektora, Andre Lisa, ambasador EU je rekao da će Crna Gora dobiti svu pomoć potrebnu na putu ka EU, bilo da je riječ o finansijskoj ili ekspertskoj podršci.

Šef Sektora za implementaciju projekata Andre Lis podsjetio je prisutne članove Odbora da je ukupna podrška Evropske unije Crnoj Gori kroz IPA projekte za period od 2007. do 2013. godine iznosila 235 miliona eura i istakao zadovoljstvo činjenicom da je cjelokupan budžet iskorišćen. On je istakao da je potrebno dalje usmjeravanje sredstava za razvoj lokalnih zajednica, te je ukazao na neohodnost da država preduzme mjere povodom takvog pristupa raspoređivanja sredstava, vodeći računa da službenici budu profesionalno i stručno osposobljeni, pošto će crnogorska administracija upravljati novcem. Lis je najavio da novi program budžeta za narednih 7 (sedam) godina, od 2014. do 2020. godine predviđa 14,1 milijarde eura za države kandidate, za projekte u oblasti razvoja demokratije, ljudskih prava, javnog zdravlja i sl. Pri tome, izrazio je očekivanje u smislu kontinuiteta izrade i realizacije nacionalnih strategija pomoći na sedam, odnosno tri godine.

Nakon Andre Lisa, prisutnima se obratio i Alberto Kamarata, šef Sektora za politiku, evropske integracije i privredu, koji je naglasio važnost adekvatnog primjenjivanja *acquis-a* čime se postiže dvostruki uspjeh; s jedne strane evropskih institucija i država članica, a sa druge strane samih građana Crne Gore, koji će uživati benefite od društvenih reformi.

Nakon izlaganja gostiju, na pitanje ambasadora Drobniča, a u ime članova Odbora, odgovorio je predsjednik Odbora Slaven Radunović.

Predsjednik Odbora je upoznao goste sa izradom Rezolucije kojom bi se uspostavio okvir djelovanja i pozicioniranje Odbora za evropske integracije u procesu pregovora. Radunović je mišljenja da Odbor treba da se što ranije uključi u pregovarački proces i to nakon skrining sastanaka, kada se uputi izvještaj o

skriningu iz Brisela, jer će isti ukazati na probleme u toj oblasti, ali i dati smjernice za dalje reforme. Važno je da Odbor učestvuje u izradi pregovaračkih platformi, jer marginalizovanje njegove uloge nije dobro, najprije zbog građana, a Skupština i po ustavnim odredbama ima nadzornu ulogu, ali i raspisuje referendum o članstvu, kazao je predsjednik, te prethodno pomenuto potkrijepio primjerom Hrvatske u kojoj se 85% građana u momentu referenduma izjasnilo da ne zna dovoljno o evropskim integracijama, ali su glasali „za“ članstvo, iako izlaznost na referendumu nije bila značajna. Građani treba da budu upoznati sa procesom evropskih integracija, zbog čega Odbor treba da se izbori za adekvatnu poziciju.

Poslanik Abazović kazao je da bi izbjegavanje aktivnog učešća Skupštine u pregovaračkom procesu bilo loše i izrazio saglasnost sa ambasadorom Drobničem u vezi sa kredibilitetom, odnosno izgradnjom povjerenja i realizacijom zaključaka Evropskog parlamenta i Skupštine Crne Gore sa posljednjeg POSP sastanka. Abazović je bio mišljenja da je distanciranje tužilaštva u aferi Telekom nedopustivo i da su neophodne reforme u dijelu jačanja institucija pravosuđa, kako bi se situacija u društvu odvijala pravilnim tokom. Takođe, poslanik Pozitivne Crne Gore zamolio je g-dina Lisa da prokomentariše decentralizovani pristup raspoređivanja sredstava, odnosno dosadašnji način raspodjele IPA sredstava manjim lokalnim zajednicama.

Drobnič je u svom odgovoru naveo da Skupština u pregovaračkom procesu ne može aktivno učestvovati, ali da nikako ne smije biti ignorisana. On se pozvao na slovenački model, istakavši da je Parlament Slovenije razmatrao pozicije svaki put pred sastanke u Briselu, te da je tako imao savjetodavnu ulogu. S druge strane, on nije želio da komentariše konkretne afere i dao je riječ svom kolegi, Andre Lisu, kako bi detaljnije odgovorio na pitanje vezano za IPA projekte.

S tim u vezi, Lis je naveo da se projekti generalno zasnivaju na konkurentnosti i sve opštine imaju pravo da učestvuju i stiču benefite. Programi imaju za cilj jačanje razvojnih politika lokalnih zajednica kroz projekte Evropske investicione banke, Evropske centralne banke, ali i drugih struktura. Lis je naveo primjere projekata u oblasti zaštite životne sredine, a posebno je istakao programe prekogranične saradnje u okviru kojih Crna Gora može da učestvuje zajedno sa susjednim zemljama.

Shodno ulozi Parlamenta Slovenije u pregovaračkom procesu, predsjedavajući sastankom je kazao da za takvu poziciju Parlamenta u Crnoj Gori nema političke volje.

S druge strane, poslanik Jovan Martinović je naveo da formiranje novih odbora predstavlja jasan pokazatelj ozbiljnog prisustva Skupštine u pregovaračkom procesu, navodeći da je upravo u Sloveniji u tom periodu donijeto 1500 (hiljadu petsto) zakona. Martinović je dodao da bi bilo značajno da se iskoristi mogućnost

finansijske i ekspertske pomoći Evropske unije u tom procesu, posebno u cilju detaljnog upoznavanja građana o evropskim integracijama.

Nakon što je pozdravio sve prisutne, poslanik Srđan Milić izrazio je nadu da će se Crna Gora do 2020. godine naći u Evropskoj uniji. On je naglasio da uloga Skupštine na tom putu zavisi od samih parlamentaraca i njihovog pozicioniranja u odnosu na druge grane vlasti. Odbor za evropske integracije, kazao je Milić, treba da bude *oficir za vezu* i koordinira radom svih odbora, jer niko u Crnoj Gori ne treba da ima strah od zajedničkog rada, podjele informacija, ali i podjele odgovornosti. On je predložio izradu kost-benefit analize iskorišćenih 235 (dvjesta trideset pet) miliona eura, s ciljem da se stekne uvid u utrošena sredstva u odnosu na političke subjekte kojima je novac odobren, posebno apostrofirajući ukupan procenat sredstava upućen Odboru za evropske integracije.

Što se tiče primjera drugih zemalja na koje se treba ugledati, poslanik Milić je rekao da treba koristiti iskustva Hrvatske i Slovenije, ali i Srbije, podsjećajući na rješavanje dvadeset četiri slučaja privatizacije u toj zemlji. Predsjednik SNP-a smatra da se toliki broj slučajeva može naći i u Crnoj Gori. On je pozdravio iskustvo Hrvatske, u kojoj su se, u određenim vremenskim intervalima organizovali sastanci predsjednika države, predsjednika Vlade i Sabora, kao i predsjednika Nacionalnog odbora za praćenje pregovora, što je za posljedicu imalo već pomenutu podjelu odgovornosti. Odbor za evropske integracije takođe može da saziva sastanke sa predstavnicima NVO, relevantnih sindikata, predstavnika Akademije nauke i umjetnosti, Univerziteta, jer je određeni vid reorganizacije potreban, dodao je Milić. Što se razvoja lokalnih zajednica tiče, poslanik Milić je izrazio saglasnost sa svojim kolegom Abazovićem i dodao da je potrebna racionalizacija administrativnih kapaciteta, jer u opštinama radi više od 11.000 (jedanaest hiljada) osoba i nemoguće je da ne postoji kadar koji može da se bavi pitanjem projekata. Edukacija građana jeste bitna, ali i pitanja borbe protiv siromaštva kroz implementaciju ekonomskih mjera, kao i borba protiv organizovanog kriminala i korupcije, što se nalazi u fokusu djelovanja Evropske komisije, zaključio je Milić.

U odnosu na izlaganje poslanika Martinovića, ambasador EU je kazao da je u Sloveniji donešeno 1586 (hiljadu petsto osamdeset šest) zakona i da su u tom smislu mogući tehnički problemi koji se tiču same izrade tih zakona, ali i politički, jer je neophodna implementacija istih. S druge strane, istakao je neophodnost razmatranja pitanja koja se odnose na to šta Crna Gora dobija ulaskom u Evropsku uniju. On je skrenuo pažnju na to da Evropska unija nije idealna politička struktura, ali nudi mogućnosti za prosperitet države članice u raznim aspektima. Ambasador Drobnič je izrazio uvjerenje da Crna Gora može steći tu mogućnost, zbog čega i jeste toliko važna priprema države za članstvo. Prednosti Evropske unije treba sagledavati polazeći od opštih do vrlo konkretnih razloga, kao što je mijenjanje vrijednosti, obezbjeđivanje nezavisnog sudstva i nepristrasnih sudija, čime će se svakako povećati stepen zadovoljstva građana i njihovog povjerenja u Evropsku uniju, kao korisnu političku strukturu.

Poslanik Predrag Bulatović izrazio je saglasnost povodom inicijative koja se odnosi na češće zajedničke sastanke u cilju razrješavanja svih potencijalnih dilema, dodajući da evropske integracije ne podrazumijevaju samo proces donošenja zakona, nego i implementaciju istih, kao i obezbjeđivanje kontrolne uloge Parlamenta. U Crnoj Gori postoji konsenzus svih političkih partija u pogledu evropskih integracija, s tim da određeni događaji utiču na manji ili veći stepen povjerenja građana, koji ne znaju šta im konkretno donosi članstvo u Evropskoj uniji, kazao je poslanik Bulatović. On je istakao da je na Kolegijumu predsjednika Skupštine Crne Gore donijeta odluka o formiranju Radne grupe koja radi na izradi Rezolucije o pozicioniranju Odbora u pregovoračkom procesu, ali kako je naveo, rasprava o tome tek slijedi i ne znači da će pomenuti dokument biti usvojen u skorijem periodu. U nastavku, poslanik Bulatović je kazao da priča o evropskim integracijama u Crnoj Gori nije počela odnedavno i u tom smislu je podsjetio na Rezoluciju iz 2005. godine, kao i formiranje Nacionalnog savjeta za evropske integracije 2008. godine, koji je takođe imao određenu ulogu u toj oblasti. Kao predsjednik Odbora za antikorupciju, poslanik Bulatović je rekao da se konkretni slučajevi moraju riješiti, navodeći da je Odbor za antikorupciju imao kontrolno saslušanje lokalnog tužioca i izrazio interesovanje da članovi i tog Odbora steknu pravo na dostupnost tajnim podacima, kao što je to slučaj sa Odborom za bezbjednost i odbranu, s ciljem povećanja stepena efikanosti u radu. S druge strane, kada je o ustavnim promjenama riječ, poslanik Bulatović je bio mišljenja da se primjene predlozi Venecijanse komisije i naznačio je posebnu posvećenost nezastarjevanju krivičnih dijela vezano za organizovani kriminal, kao i obezbjeđivanje opšteg reizbora svih sudija postavljenih nakon sticanja nezavisnosti. Poslanik Bulatović imao je pitanje za Andre Lisa vezano za rok u pogledu ispunjavanja obaveza Vlade kada je decentralizacija upravljanja IPA sredstvima u pitanju.

Šef delegacije EU istakao je da Evropska unija obezbjeđuje ekonomski i socijalni razvoj, ali da treba biti svjesan činjenice da u čitavom procesu postoje pobjednici i gubitnici, u smislu da će kompanije koje iznose loše proizvode na tržište biti gubitnici, dok oni koji ispunjavaju dodatne zahtjeve o, recimo, zaštiti životne sredine, obezbjeđiti benefite na duži rok.

U svom odgovoru poslaniku Bulatoviću, Mitja Drobnič je naveo slovenački primjer o dvije promjene Ustava, a sve u cilju razvoja demokratije i vladavine prava u državi, skrenuvši pažnju da neka pitanja Crna Gora mora riješavati sama i da je upravo to razlog zbog čega se ne komentarišu konkretni slučajevi, ali ukoliko postoji potreba za njihovim reagovanjem, predstavnici delegacije EU će to učiniti.

Šef operativnog sektora, Andre Lis se obratio poslaniku Bulatoviću vezano za njegovo pitanje i kazao da ne postoje rokovi za ispunjavanje obaveza, već da je bitno da se svi vremenski planovi ispoštuju.

Poslanik Predrag Sekulić nije bio saglasan sa svojim kolegama koji su mišljenja da građani Crne Gore nisu informisani o evropskim integracijama. Naprotiv, smatra Sekulić, možda ne znaju toliko o donošenju odluka ili budžeta u okviru institucija EU, ali o benefitima članstva svakako znaju. Što se uloge Parlamenta, odnosno Odbora za evropske integracije tiče, Sekulić podsjeća da je podjela vlasti utvrđena ustavnim odredbama i da Skupština ne može da se miješa u ono što je nadležnost sudske ili izvršne vlasti. Parlament se bavi usvajanjem standarda i zakona, a samo u oblasti zaštite životne sredine, donešeno je 300 zakona i podzakonskih akata, naveo je Sekulić i zaključio da, bez obzira na ambicije pojedinaca, Skupština treba da funkcioniše u okviru svojih nadležnosti.

S obzirom na to da se radi o krupnim promjenama, Sekulić je bio mišljenja da nije potrebno juriti rokove. U državnoj upravi, kako je kazao, radi puno pametnih ljudi koji treba i mogu da se bave pitanjima IPA fondova i izrazio nadu da Crna Gora u tom pogledu može računati i na ekspertsku pomoć. Kao član Ustavnog odbora, poslanik Sekulić je rekao da postoji visok stepen konsenzusa na koji način preurediti ustavnu materiju u cilju obezbjeđivanja vladavine prava u društvu, iako nije želio iznositi detalje.

Predsjedavajući sjednicom dao je objašnjenje vezano za, kako je rekao, nejasnoće koje su se bile proizvod njegovog izlaganja, u smislu da ne postoji ambicija za miješanjem zakonodavne i sudske grane vlasti, već da su data iskustva drugih zemalja, koja u tom aspektu nisu primjenjiva u Crnoj Gori.

Kada su primjeri drugih zemalja u pitanju, poslanik Martinović kazao je da je podrška građana u Islandu evropskim integracijama oko 35%, dokle je politička podrška partija u pogledu istog pitanja u toj zemlji oko 60%.

Radunović je kazao da se islandska praksa ne može porediti sa ovom koja postoji u Crnoj Gori, te da je podrška u Islandu manja, imajući u vidu činjenicu da je Island bogatija zemlja, pa je zainteresovanost za članstvo u Evropskoj uniji samim tim manje.

Prisutnima na sjednici se obratila i jedina članica Odbora, poslanica Nada Drobnjak, ukazujući na nesumnjivu podršku svih političkih struktura u Crnoj Gori evropskim integracijama, čije će promjene dovesti do mijenjanja vrijednosti tradicionalnog crnogorskog društva, te ističući da će zajednički cilj za što jačom ulogom Odbora i izradom Rezolucije, sve parlamentarce dovesti do jasnih zadataka i instrukcija, kako za same parlamentarce, tako i za pojedince i institucije sa kojima će ubuduće saradivati.

Svoj doprinos razmatranju prve tačke dnevnog reda dao je i poslanik Damir Šehović, izrazivši zadovoljstvo zbog čestih sastanaka sa predstavnicima delegacije EU, ali i same dinamike kretanja Crne Gore na tom putu, za šta je zaslužna Vlada, Skupština i ostale društvene strukture. U svom izlaganju istakao je da je

neophodno obezbjediti veći stepen nadzorne uloge Parlamenta i ponovio da postoji politički konsezus u pogledu jačanja uloge kako Skupštine Crne Gore, tako i Odbora za evropske integracije. Najveći izazovi, smatra Šehović, leže u mentalnoj tranziciji crnogorskog društva, pa je potrebno iskorijeniti stereotipe koji postoje. S tim u vezi, prema njegovom mišljenju, potrebno je što prije otvoriti široku raspravu po pitanju pomenute Rezolucije. U tom cilju, kako je kazao, planirano je organizovanje niza sastanaka sa relevantnim društvenim strukturama i izrazio očekivanje da će u cilju osmišljavanja uloge i pozicioniranja Odbora, Radna grupa imati podršku i pomoć od strane delegacije EU.

NJ.E. ambasador Mitja Drobnič se u ime kolega zahvalio i izrazio interesovanje u pogledu organizovanja narednih sastanaka sa članovima ovog Odbora.

TAČKA 2

RAZNO

Bez sugestija za eventualne izmjene, jednoglasno je usvojen Zapisnik sa prve sjednice Odbora za evropske integracije.

Predsjednik Odbora je potom prenio lična iskustva sa COSAC sastanka kome su prisustvovali poslanik Jovan Martinović i sekretar delegacije, Andrej Orlandić.

S tim u vezi, predsjednik Radunović najavio je sastanke koji su planirani u cilju razvoja saradnje i razmjene iskustva sa parlamentima Moldavije, Bugarske i Islanda. Poslanik Martinović podsjetio je da Odbor ima mogućnost finansijske podrške putem projekata i predložio konsultacije oko apliciranja.

Predsjednik Odbora iskazao je očekivanje da, bez obzira što sastav Odbora podrazumijeva predstavnike vlasti i opozicije, Odbor za evropske integracije treba da djeluje kao tim, kako bi to bilo na dobrobit svih građana Crne Gore.

Sjednica je zaključena u 12,10 časova.

Službenik Skupštine

Andrej Orlandić

Predsjednik Odbora

Slaven Radunović